

Ovatko lasten mielenterveysongelmat lisääntyneet?

Väestön terveyden
edistäminen tutkimuksen ja
päätöksenteon haasteena

3.2.2009

Tytti Solantaus
Lastenpsykiatri,
tutkimusprofessori, THL

Kuva: Antonia Ringbom
kirjassa Solantaus & Ringbom

- Lasten 'mielenterveysongelmat' – historiallisesti nuori käsite
  - Pahatapaaiset, laiskat ja erikoiset lapset
- Ensimmäinen kattava tutkimus Suomessa vasta vuonna 1989-90: 8-vuotiaat (Lapset- tutkimus, Almqvist ym)
- Suomesta ei ole tietoja kuin 8 vuotiaista V 1989, 1999, 2005

Mitä mitataan

- Oireita – häiriöitä
- Käyttäytymisen ongelmia
- Tunne-elämän ongelmia
- ADHD
- Päihdehäiriöitä

Ongelmia oiremittauksissa

- Kehitysvaiheeseen kuuluvan ja kuulumattoman erottaminen toisistaan
  - developmental psychopathology
- Tiedonantajan merkitys
  - Vanhemmat - Opettaja - Lapsi itse
  - Käytösongelmat / tunne-elämän ongelmat

8-vuotiaat v. 1989

(Almqvist et al. European Child & Adolesc Psychiatry 1999)

- 11%:lla vanhempien raportin mukaan,
- 14%:lla opettajien raportin mukaan oli häiriötä indikoivat oireet
- yli 20%:lla häiriötä indikoivat oireet ainakin yhden informantin mukaan
- 7,5%:lla vakava mt- ongelma

8 vuotiaiden oireilu 16 vuoden aikana

Sourander et al: 1989, 1999 ja 2005.

- Ei suuria muutoksia
- Poikien käytösongelmat?
- Päänsärky ja vatsakipu lisääntyivät
- Tyttöjen kokema depressio lisääntyi
5% - 8% - 10%

Pikkutyttöjen depressio-oireet lisääntyneet -
alkaako depressio nykyään nuorempana?

■ Kansainvälinen tutkimus

■ Muutos vai ei?

- Ymmärrys lasten mielenterveysongelmien laadusta, määrästä ja merkityksestä on muuttunut ratkaisevasti

Predicted Cumulative Prevalence of Psychiatric Disorder by Age 16. Diagnostiset haastattelut vuosittain 10-16v, N=1420

Costello et al, Arch Gen Psychiat 2003; Great Smoky Mountain Study

Diagnoosi	Kokonais-%	Tytöt %	Pojat %
Häiriö	37	31	42
Emot. häiriö	15	17	13
Ahdistus	10	12	8
Masennus	10	12	7
Käyttäytymisen häiriö	23	16	30
ADHD	4	1	7
Päihdehäiriö	12	10	14

Merkitys aikuisuudelle

- Suurin osa aikuisuuden mielenterveyden häiriöistä alkaa lapsuusvuosien aikana
- Lapsen tunne-elämän ongelmat - masennus- ja ahdistushäiriöt aikuisena
- Lapsen käytösongelmat - antisosiaaliset ongelmat, päihteiden käyttö, sosiaalinen ja koulutuksellinen syrjäytyminen
- Kuolleisuus kaksinkertainen 46 v iässä
  - Jokela et al, British Child Development Study, JAACAP, Feb 2009.

Palvelujen käyttö 8-vuotiaille

Sourander et al, 2007

Tytöt (8 v.)

- 1989 1%
- 1999 4%
- 2005 4%

Oireilevista tytöistä

- 5% - 21% - 15%

Pojat (8 v.)

- 1989 4%
- 1999 7%
- 2005 12%

Oireilevista pojista

- 12% - 24% - 32%

Ei-hoidossa olevista oireilevista lapsista suuri osa oli koulun erityisopetuksessa 2005

Yhteenveto

- Suurin osa lasten mielenterveyshäiriöistä on kroonisia tai uusiutuvia
- Lapsen kehityksen tukeminen, ongelmien ehkäisy ja hyvä hoito ovat edellytys hyvälle lapsuudelle ja parasta aikuisuuden mt-ongelmien ehkäisyä

Matille
Onnea ja iloa
kolmannessa
elämänvaiheessa!
Kiitos menneistä
yhteistyön vuosista -
tulevia odotellen,
Tytti

Kuva: Antonia Ringbom
kirjassa Solantaus&Ringbom

Lapsuuden ongelmat ja kuolleisuus:

British National Child Development Study Jokela et al,
JAACAP January 2009

- 5429 tyttöä ja 5716 poikaa v. 1958
- Tutkittu 7- ja 11-vuotiaina (opettaja)
- Kuolleisuus 46-vuotiaana
- Sekä korkeat internalisoivat että eksternalisoivat oirepisteet ennustivat 2x kuolleisuutta verrattuna mataliin
- Kasvuympäristön laatu ei selittänyt kuolleisuuden eroa
- Kuolinsyytä ei raportoitu